

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

Кафедра гуманітарних дисциплін та соціальної роботи

**СОЦІАЛЬНА РОБОТА:
СТАНОВЛЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ, РОЗВИТОК**

Матеріали
V Міжнародної науково-практичної конференції
5-6 червня 2020 року

Львів – 2020

УДК 316.4.05: 009. 37.032

Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток [Текст] // Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, 5-6 червня 2020 р.; [за заг. ред.: Нагірняка М.Я.]. – Львів : ЛДУ БЖД, 2020. – 285 с.

У матеріалах V Міжнародної науково-практичної конференції «Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток» (5-6 червня 2020 р.) висвітлюються питання, що стосуються актуальних правових, соціальних та психологічних аспектів подальшої розбудови соціальної роботи на засадах розвивальної парадигми, пріоритетних напрямків застосування інноваційних технологій у практиці соціальної роботи, соціальної політики та соціальної роботи в Україні на сучасному етапі, особливостей провадження соціальної роботи з різними категоріями населення, органами державної влади та місцевого самоврядування, громадськими та волонтерськими організаціями, соціальними інституціями.

Розгляд матеріалів, що пропонуються читачеві, сприятиме створенню умов для формування складових професійної компетентності соціального працівника і дозволить формувати адекватну модель діяльності майбутнього фахівця соціальної сфери.

Видання рекомендоване науковцям, викладачам, аспірантам, здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться теоретичними й практичними аспектами становлення та перспективами розвитку соціальної роботи в Україні та світі.

Відповідальний редактор: Нагірняк М.Я., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін та соціальної роботи Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
(протокол № 3 від 30.05 2020р.)*

Гусак А. Ресоціалізація у контексті міждисциплінарного аналізу.....	72
Гуцман Є. Особливості розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями	76
Каро Г. Формування професійних компетентностей майбутніх соціальних працівників в процесі професійно-орієнтованої практики.....	80
Квічка С. Особливості організації соціальної роботи із особами, які повернулися із місць позбавлення волі.....	86
Коваль Г., Брунець І. Мотивація як складова навчальної діяльності.....	93
Коваль Г., Тарабанська Т. Роль соціального працівника в закладах дошкільної освіти.....	97
Корняк В. Підготовка соціальних працівників до розв'язання проблем насильства у сучасному суспільстві.....	100
Костишин Е., Царьова А. Історико-філософський аспект проблеми самотнього материнства.....	105
Кривачук Л. Інститут омбудсмена з прав дитини у різних країнах: особливості функціонування.....	110
Логвиненко В. Запровадження послуги «раннє втручання» як сімейноорієнтованої комплексної допомоги сім'ям з дітьми, що мають порушення розвитку.....	116
Машиновська Н. Практики соціального захисту працівників ВП Южно-Української атомної електростанції.....	121
Мачинська Н. Case метод – один із інтерактивних методів професійної підготовки майбутніх фахівців.....	126

УДК 364.07**Вікторія ЛОГВИНЕНКО***кандидат філософських наук, доцент
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності***ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПОСЛУГИ «РАННЄ ВТРУЧАННЯ»
ЯК СІМЕЙНООРІЄНТОВАНОЇ КОМПЛЕКСНОЇ
ДОПОМОГИ СІМ'ЯМ З ДІТЬМИ, ЩО МАЮТЬ
ПОРУШЕННЯ РОЗВИТКУ**

Сьогодні в українському суспільстві набула актуальності проблема раннього виявлення сімей, які виховують дітей з вадами розвитку і здоров'я та надання їм комплексної допомоги. Вирішення цього питання можливе через запровадження послуги раннього втручання. «Раннє втручання це міждисциплінарна сімейно-центрована комплексна допомога для сім'ї з дитиною від народження до 4-х років, що має інвалідність, порушення розвитку чи ризик їх виникнення» [4]. Такий підхід орієнтований на підтримку цілої сім'ї, що дозволяє їм ефективно інтегруватися в громади. Родина отримує знання і вміння, які є не просто корисними, а необхідними для забезпечення таких умов, за яких розвиток дитини буде найкращим. У співпраці з сім'єю, з дитиною займається мультидисциплінарна команда спеціалістів у складі педіатра, фахівця з фізичної реабілітації, невролога, психолога, логопеда, соціального працівника та ін. і яка використовує науково-доказові практики [4]. Раннє втручання орієнтоване на малюків від народження і до 4 років не лише з встановленою інвалідністю, а й на тих, які мають порушення розвитку різного ступеня тяжкості. Такий підхід сприяє розвитку дитини, формуванню соціальних вмінь і навиків, адаптації до буденного життя чи навіть запобігає інвалідизації. Разом з тим, як сімейноорієнтована послуга, раннє втручання допомагає підвищити якість життя

таких сімей, сприяє зменшенню відмов від дітей та деінституалізації догляду і виховання дітей з вадами розвитку і здоров'я.

Робота над запровадженням цієї послуги на державному рівні в Україні розпочалася з Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 948-р Деякі питання реалізації пілотного проекту «Створення системи надання послуг раннього втручання» для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя. Проект мав охопити Закарпатську, Львівську, Одеську та Харківську області, був розрахований на 2017-2020 рр. та передбачав низку завдань [2]. В січні 2019 р. Міністерство соціальної політики було визначено національним координатором із впровадження послуги раннього втручання в рамках цього пілотного проекту [6]. Відтак формат і самі завдання програми дещо змінилися, що дістало відображення в затвердженому 22 травня 2019 р. Плані заходів з реалізації у 2019-2021 рр. пілотного проекту «Створення системи надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя». Відповідно був зроблений акцент на міжвідомчій взаємодії; розширено географію впровадження, зокрема доєдналися такі області як Вінницька, Дніпропетровська, Донецька Запорізька, Кіровоградська, Луганська; завдання стали більш конкретизованими і покликаними виробити єдині критерії та стандарти надання послуги [3]. Також у 2019 р., для покращення процесу формування та реалізації державної політики щодо запровадження послуги раннього втручання, створений тимчасовий консультативний орган - Національна рада з питань раннього втручання [1] та розроблено проект Концепції створення та розвитку системи надання послуги раннього втручання в Україні [7]. Власне схвалення Концепції сприятиме запровадженню на національному рівні надання послуги раннього втручання і територіальній доступності для усіх потребуючих сімей; пришвидшить

впровадження уніфікованих алгоритмів в наданні послуги та системи моніторингу її якості; забезпечить відповідну професійну підготовку фахівців; забезпечить розвиток дитини в сім'ї та підвищить спроможність батьків виховувати дітей з вадами розвитку і здоров'я та ін.

Програми раннього втручання в Україні мали місце і до створення системи надання цієї послуги на державному рівні. Так, у Львові одним з перших в державі практикує раннє втручання навчально-реабілітаційний центр «Джерело», який започаткував свою роботу як благодійна установа, а у 2008 р. на її базі створено Комунальну реабілітаційну установу змішаного типу «Львівський міський центр реабілітації «Джерело» в складі якого є відділення раннього втручання. Програма раннього втручання повністю фінансується з міського бюджету. КРУЗТ ЛМЦР «Джерело» підпорядковується управлінню соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради [5]. Власне, така започаткована співпраця на регіональному рівні відповідає сучасним тенденціям залучення недержавних організацій чи установ до надання такої послуги.

Відповідно до плану заходів з реалізації пілотного проекту «Створення системи надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя» впродовж 2019-2021 рр має бути запроваджено надання послуги раннього втручання на базі закладів охорони здоров'я [3]. Відтак в Україні створюється мережа центрів раннього втручання, наприклад, у Львові, стонам на 2020 р. крім КРУЗТ ЛМЦР «Джерело» функціонують два Центри раннього втручання на базі 4-ї та 5-ї міських поліклінік м. Львова. Планується відкрити такі центри і в інших районах міста.

У 2019 р. були утворені регіональні консультативні ради щодо реалізації цього пілотного проекту для надання консультаційної допомоги у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Кіровоградській, Луганській областях

[3]. До грудня 2020 р. має бути розроблене і затверджене відповідними міністерствами Типове положення про установу/організацію (центр, кабінет, відділення) з надання послуги раннього втручання [3]. Окрім цього, до завершення 2020 р. мають бути розроблені «Порядок раннього виявлення у дітей порушення розвитку та ризику виникнення порушень розвитку, надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя» та «Методичні рекомендації щодо впровадження практики надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя»; до кінця 2021 р. мають бути підготовлені тренери для підвищення кваліфікації спеціалістів і фахівців та розроблені тренінгові програми для підвищення кваліфікації [3].

Отже, сьогодні в Україні йде процес створення інституту раннього втручання. Є потреба в нормативно-правовому забезпеченні надання послуги, створенні мережі відповідних центрів і кабінетів, виробленні чітких механізмів і стандартів надання допомоги, підготовці кваліфікованих фахівців та ін. Позитивним є те, що програма є діючою - вона вже працює і допомагає сім'ям, а це сприятиме швидшому вирішенню поставлених завдань і затвердження її на національному рівні.

Список використаних джерел:

1. Деякі питання діяльності Національної ради з питань раннього втручання. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 175. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/175-2019-%D0%BF>. (Дата звернення: 10.05.2020 р.)
2. Деякі питання реалізації пілотного проекту «Створення системи надання послуг раннього втручання» для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 948-р. (втрата чинності: 22.05.2019, № 350-р.). [Електронний ресурс].

- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/948-2016-r#n9>. (Дата звернення – 10.05.2020 р.)
3. Деякі питання створення системи надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 р. № 350-р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-2019-%D1%80>. (Дата звернення: 10.05.2020 р.)
  4. Міністерство соціальної політики України. Офіційний веб-портал. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mva.gov.ua/ua>. (Дата звернення – 10.05.2020 р.)
  5. Положення про комунальну реабілітаційну установу змішаного типу «Львівський міський центр реабілітації «Джерело». Від 15 лютого 2017р. №45р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dzherelocentre.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/ilovepdf_merged-2.pdf. (Дата звернення – 10.05.2020 р.)
  6. Про визначення національного координатора. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 січня 2019 р. № 12-р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/12-2019-%D1%80>. (Дата звернення – 10.05.2020 р.)
  7. Про схвалення Концепції створення та розвитку системи надання послуги раннього втручання в Україні. Проект. / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua/projects/467>. (Дата звернення – 10.05.2020 р.)